

El Col·legi de Logopedes de Catalunya i la Diplomatura: Formació i Professió

Anna Civit i Canals¹ Elisabeth Dulcet i Valls²
Diana Grandi de Trepas³

Una professió assoleix reconeixement social quan es dota d'un col·legi professional que la representa i que vetlla pel seu bon servei a la comunitat. El Col·legi de Logopedes de Catalunya és el primer de l'Estat espanyol a iniciar les seves activitats. En aquest escrit es fa un recorregut per la història de la logopèdia a Catalunya i els seus reptes de futur. S'incideix en les definicions de competències professionals, en la necessitat d'un codi d'ètica i en la situació de l'atenció a l'usuari en diferents àmbits.

E

l motiu que ens porta a escriure aquest article és la celebració d'un aniversari molt especial: fa **10 anys** va néixer a Catalunya la **Diplomatura de Logopèdia**, a la Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna de la Universitat Ramon Llull. Enhorabona i moltíssimes felicitats!!!!!!

Des del Col·legi de Logopedes de Catalunya (CLC) valorem molt tot l'esforç realitzat per totes les persones que any rere any han estat treballant per formar futurs professionals de la logopèdia a Blanquerna. Aquesta tasca, que no era fàcil en un inici ja que era una Diplomatura de nova creació, ha estat molt satisfactòria.

Com que des del CLC creiem que la feina ben feta no té fronteres,

¹ Pedagoga i logopeda; degana del Col·legi de Logopedes de Catalunya (CLC); codirectora del Centre Thais de Tarragona

² Logopeda; directora tècnica del CLC; secretària de la Comisión Gestora del Consejo General de Colegios de Logopedas; directora del Centre Integral de Tractament de la Tartamudesa (FCTTM)

³ Logopeda; llicenciada en Fonoaudiologia i professora d'Educació Especial; sotsdegana del CLC; màster en Bioètica i Dret per la UB

esperem i desitgem que en un futur no gaire llunyà, aquesta Diplomatura sigui una ferma realitat dins del panorama europeu de les titulacions universitàries i CONTINUÏ incansable la seva docència. Moltíssimes gràcies i endavant!

Breu recull d'història de la logopèdia

D'on venim?

Aproximadament 3.500 a. de C., papir d'Edwin Smith, un papir egipci on es parla de la patologia del llenguatge d'origen cerebral, és el document escrit més antic de que en tenim coneixement.

Segle V a. de C., Alcmeó de Crotona ja indicava que el cervell és l'òrgan responsable de la sensació i el pensament. En el *corpus hippocraticum* es fa referència a diversos estats clínics que impliquen absència de llenguatge i l'escola de Galè ensenyava que les lesions al cap podien alterar la "memòria de les paraules".

L'any 673, un bisbe de York va ensenyar a parlar un sordmut, però el fet es va atribuir a un miracle i es va desestimar el mètode educatiu utilitzat.

A mitjans del segle XVI, Girolamo Cardano va proposar uns principis fonamentals per a l'educació del sord que varen suposar l'inici dels esforços sistemàtics per a la seva integració social i l'abolició de l'antic concepte segons el qual el sord no es podria educar.

El 1543, l'obra d'Andrea Vesalio representa el punt de partida que obriria el pas a l'estudi sistemàtic de l'anatomia humana i, posteriorment, al coneixement anatòmic detallat dels òrgans implicats en el llenguatge.

Al segle XVII, Descartes encara considerava el cervell com una mena de bomba impulsora dels anomenats "esperits animals", que circulaven pels nervis donant energia i vitalitat al cos. S'assimilava així el cervell i el sistema nerviós al cor i al sistema circulatori.

El 1555, Pedro Ponce de León va iniciar l'ensenyament oral d'un sord.

El 1620 Juan Pablo-Bonet publica el primer llibre conegut arreu del món sobre l'educació del sordmut.

A Catalunya la rehabilitació dels problemes del llenguatge té una tradició ben arrelada: l'any 1800 l'Ajuntament de Barcelona ja autoritzava l'eclesiàstic Albert Martí a fer classes als nens sordmuts al Saló de Cent.

L'any 1861, Paul Broca va revelar que un malalt seu havia perdut des de feia temps la facultat de parlar per una lesió cerebral situada al lòbul frontal.

El 1874, un autor alemany, Wernicke, descriu un pacient amb una lesió situada al lòbul temporal que, malgrat poder parlar, no comprèn el llenguatge que se li dirigeix: podríem dir que es tracta d'un trastorn homòleg però invers al cas de Broca, el qual semblava entendre, però no podia parlar.

El 1896, Morgan, a Seaford (Anglaterra), va utilitzar el terme de "ceguesa verbal congènita" per referir-se al trastorn que presentava un noi de catorze anys del qual deia que hauria estat el noi més llest de l'escola si la instrucció se li hagués donat enterament per transmissió oral.

A principis del segle XX ja hi havia clíniques per a la correcció pedagògica del llenguatge a Viena, Alemanya i Dinamarca.

A Catalunya, el 1904, Emili Tortosa funda a Barcelona l'Institut Català de sordmuts, que va ser la primera institució privada d'Espanya destinada a aquesta finalitat.

L'any 1915, Granell i Forcadell va organitzar el primer curs per a la formació de professionals dedicats a l'educació especial de nens sords i deficients; també va escriure el primer reglament oficial de mestres de sords.

El 1921, Froeschels, un metge de Viena que es dedicava a l'estudi dels trastorns de la parla, i Rothe, un mestre de Viena, van començar a fer cursos sobre els trastorns del llenguatge i el seu tractament, adreçats als mestres de les escoles. Froeschels i Rothe s'havien conegut i havien començat a col·laborar el 1911.

El 1924, Apert i Pötzl opinen que la "ceguesa verbal congènita" podria consistir en un trastorn de caire més funcional que no pas orgànic, considerant que pot ser a causa d'una mena de retard maduratiu.

Es tractava dels inicis del coneixement del grup de trastorns que avui són anomenats amb el terme genèric de dislèxies.

Durant aquests anys es va desvetllar l'interès de la comunitat científica pel tema i van quedar establerts els inicis històrics de les bases per a la comprensió moderna del funcionament cerebral i de les seves alteracions.

El 1924, Froeschels va convocar a Viena el primer Congrés Internacional de Logopèdia i Foniatria.

El 1928, ja hi havia 39 escoles a Viena amb mestres especialitzats oferint sessions de logopèdia. Froeschels insistia en la importància del contacte personal amb el pacient amb problemes de llenguatge, amb l'estímul i desenvolupament del poder de voluntat del pacient, i insistia que el logopeda ha de ser un artista, creant i recreant cada dia la seva activitat terapèutica.

El 1930, Pere Barnils va publicar la seva interessant obra *Els Defectes del Parlar*.

El 1956, es va celebrar, a Barcelona, organitzat per Jordi Perelló i amb l'ajuda del president de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears, A. Pedro i Pons, el X Congrés Internacional de Logopèdia i Foniatria.

A finals dels anys cinquanta i principis del seixanta ja s'estaven realitzant activitats clíniques en l'àmbit dels trastorns del llenguatge (Jordi Perelló a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, i Josep M. Torres de Gassó a l'Hospital de la Vall d'Hebron).

Des dels anys cinquanta, Josep Guixà, professor de sords i logopeda, ja tractava de formar a Barcelona noves generacions d'especialistes de la reeducació del llenguatge. En aquest moment, no podem deixar de recordar la profitosa relació científica que va existir entre professionals catalans i hispanoamericans que afavorí el creixement i l'evolució de la logopèdia en ambdós territoris.

El 1960 Jordi Perelló funda la Asociación Española de Logopedia, Foniatría y Audiología (AELFA), que va aplegar els especialistes de Logopèdia i Foniatria fins als anys vuitanta, època en què els metges foniatres varen establir la seva pròpia societat.

També a partir dels anys 60 s'impartien a Barcelona cursos destinats a l'ensenyament de la logopèdia: cursos de l'Institut Municipal d'Educació (Josep M. Torres de Gassó); cursos de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau (Jordi Perelló); cursos d'especialització de Pedagogia del Llenguatge de la Escuela Diocesana de Magisterio de Barcelona (Jordi Perelló).

Cap als anys setanta i fruit d'aquest esforç formatiu, les activitats clíniques en logopèdia es multipliquen en tot el país (Hospital de Sant Rafael, Creu Roja, Sant Joan de Déu i en molts centres privats).

El 1976, Josep M. Vendrell inicia a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona una experiència pilot que es completa l'any 1977 i origina l'Escola de Patologia del Llenguatge, la primera organització de l'Estat espanyol que va encarar la didàctica dels trastorns del llenguatge amb una sistemàtica docent de tres anys de durada per a postgraduats. A partir de 1981, el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, recollint aquesta experiència, impulsa la realització de programes de formació de postgraduats universitaris especialitzats en *Per-torbacions del Llenguatge i l'Audició*.

El 1981, un grup de professionals presidits per Josep Guixà funden l'Associació de Logopèdia, Foniatria i Audiologia de Catalunya (ALFAC), sota els auspicis de Jordi Perelló.

El 30 d'agost de 1991 (Reial Decret 1419/1991 BOE núm. 243, 10 d'octubre 1991) s'estableix el títol universitari oficial de **Diplomat en Logopèdia** i les directrius pròpies dels plans d'estudis que porten a

l'obtenció de l'esmentat títol. A Catalunya, els estudis de la Diplomatura en Logopèdia es van iniciar a la Universitat Ramon Llull l'any 1995, i a la Universitat Autònoma de Barcelona l'any 1997.

El 17 de novembre de 1994 es crea dins l'ALFAC la Comissió Gestora pro Col·legi Professional. Gràcies a les gestions d'aquesta comissió, amb l'ajut dels socis de l'ALFAC, el Parlament de Catalunya aprova per unanimitat la llei de Creació del Col·legi de Logopedes de Catalunya (Llei 2/1998 de l'11/02/98), primer col·legi de logopedes de l'Estat espanyol, constituït el 3 d'octubre de 1998.

Definicions i classificacions

Qui som?

Definició de logopèdia

Tenint en compte la pluralitat de disciplines que s'interessen per la comunicació humana, és la logopèdia la que ho fa amb un enfocament propi i particular, sobre la base de sòlids coneixements biològics, metodològics, psicològics, lingüístics i humanístics.

La logopèdia és la ciència i l'art que comprèn els processos de la comunicació humana, els trastorns que hi estan relacionats i el coneixement dels mitjans de prevenir-los, avaluar-los i tractar-los.

Com a ciència constitueix un conjunt de coneixements -objectius i replicables - així com les activitats destinades a assolir aquests coneixements, els quals donen la capacitat de fer previsions.

Com a art implica un conjunt d'habilitats i destreses per portar a terme les competències pròpies de la professió, adquirides amb estudi, experiència i dedicació.

S'entén per comunicació humana el conjunt de processos relacionats amb la comprensió i expressió verbal oral i escrita, així com amb les diverses formes de comunicació no verbal que pot utilitzar l'ésser humà.

Definició de logopeda

El logopeda és el professional especialitzat en logopèdia. S'ocupa de l'estudi del procés comunicatiu i de la prevenció, el diagnòstic, el pronòstic i el tractament dels seus trastorns.

Competències professionals

Que fem?

- Avaluar, diagnosticar, pronosticar, rehabilitar i prevenir els trastorns de la comunicació humana (vegeu classificació dels trastorns en el document de perfil professional del logopeda del CLC)
- Realitzar interconsultes i derivacions a altres professionals de la salut, si la situació de l'usuari ho requereix
- Exercir la direcció dels estudis de Logopèdia
- Exercir la docència en els estudis de formació en logopèdia (centres universitaris, públics i privats)
- Exercir la direcció dels serveis de logopèdia en els diferents àmbits d'actuació
- Organitzar, supervisar, dirigir i integrar equips multidisciplinaris a les escoles, instituts, centres d'atenció, etc.
- Participar en l'elaboració, execució i avaluació de programes de salut i educació, tant a l'àrea de la prevenció com de l'assistència i la recerca, en temes relacionats amb la logopèdia
- Organitzar, supervisar, dirigir i integrar activitats relacionades amb l'exercici professional, a les àrees de la Salut, Ensenyament i Benestar social, corresponents a l'Administració pública i privada
- Assessorar en l'elaboració, execució i avaluació de polítiques d'atenció i educació sobre temes relacionats amb la logopèdia
- Desenvolupar activitats d'investigació científica al camp de la logopèdia
- Certificar les constatacions que realitzi en l'exercici de la seva professió, respecte al diagnòstic, pronòstic i tractament logopèdic
- Fer auditories logopèdiques, mitjançant controls i supervisions de casos, en aquelles patologies de la seva incumbència
- Actuar com a pèrit en la seva matèria, per requeriment judicial

Per tot això, cal que el logopeda:

- Tingui una sòlida formació en les àrees de fonació, audició, parla, llenguatge i aprenentatge, amb el suport de coneixements biològics, psicològics, metodològics, lingüístics i humanístics.
- Desenvolupi una actitud reflexiva, que li permeti formular un diagnòstic clínic, lingüístic, complex i jerarquitzat.
- Tingui la capacitat d'elaborar un pla integral per a l'aplicació de la terapèutica.
- Enfoqui en forma global l'ésser humà al qual assisteix, considerant

els seus aspectes biològics, psicològics i socials.

- Estigui capacitat per a l'exercici de la seva activitat, per resoldre les situacions assistencials de diferent complexitat, tant les simples com les més complexes, les quals podrien requerir la consulta d'altres professionals.
- Participi activament en accions de promoció i prevenció de salut.
- Sigui capaç d'integrar-se en l'activitat multidisciplinària i interdisciplinària en el camp de la salut i de l'educació.
- Desenvolupi una actitud positiva permanent cap a la incorporació i actualització de coneixements científics i tècnics.
- Assumeixi amb responsabilitat i **conducta ètica** la seva tasca específica, respectant els principis deontològics que regeixen l'exercici professional.

El codi d'ètica professional

Per què la necessitat d'un marc d'ètica professional?

Tota professió fa un servei a una societat determinada, en un espai i un temps concrets. En cada camp professional hi ha la necessitat d'adoptar pautes ètiques de comportament, que aportin legitimitat a l'exercici professional davant el conjunt de la societat.

Els nostres estatuts i especialment el nostre document de Perfil Professional abordan la definició de les nostres competències i dels àmbits d'actuació professionals.

Però.... de quina manera ha de concretar-se l'exercici professional, amb quines pautes ètiques de comportament? **Quines són les normes que emmarcan i regulen l'exercici de la Logopèdia?**

Encara que els nostres Estatuts (Títol 5) tinguin en compte aspectes inherents a la jurisdicció disciplinària, i que el document de Perfil Professional (Capítol 5) defineixi els principis de la intervenció logopèdica, vam veure la necessitat d'iniciar el procés d'elaboració d'un marc ètic propi, amb la finalitat de garantir un alt nivell d'ètica professional, tant per benefici de l'usuari com per a la mateixa professió.

Vam iniciar aquest procés amb la creació i el treball metòdic d'una comissió específica, que va ser l'encarregada de fer l'anàlisi d'altres codis ètics: el de la IALP (*International Association of Logopedics and Phoniatrics*), el de la CPLOL (*Comité Permanent de Liaison des Orthophonis-*

tes-Logopèdes de l'Union Européenne), el Código Ético de los Profesionales de la Fonoaudiología de la Provincia de Sta. Fe (Argentina) i el Código de Ética de los Profesionales Fonoaudiólogos de Brasil. També vam consultar altres codis deontològics de més professions sanitàries: el Codi Deontològic del Col·legi de Fisioterapeutes de Catalunya i el Codi de Deontologia i Normes d'Ètica Mèdica del Consell de Col·legis de Metges de Catalunya.

D'altra banda, es va fer la consulta a professionals experts en aquest tema, integrants de l'Observatori de Bioètica i Dret de la Universitat de Barcelona; l'anàlisi del projecte en reunions de junta de Govern del CLC i finalment la presentació del projecte de codi ètic als col·legiats i als estudiants de la Diplomatura de Logopèdia, perquè fessin les seves aportacions.

Aquest llarg procés va culminar amb l'aprovació per unanimitat del **Codi d'Ètica Professional** en assemblea extraordinària celebrada a la seu del CLC el 2 d'abril de 2003.

El Codi d'Ètica manifesta les principals obligacions que es deriven de l'exercici professional i ho fa mitjançant principis i normes que el professional ha de seguir. Es tracta de supòsits en els quals, a més dels imperatius de la pròpia consciència individual, pel que fa a la pertinença a un col·lectiu professional, s'ha d'observar una conducta ètica prescrita per aquest col·lectiu.

Un codi ètic ha d'orientar en els criteris de conducta.

Com a professionals de la logopèdia
**tenim deures tant cap a l'usuari de la logopèdia com cap a la societat, però
també davant la nostra professió.**

Per veure el contingut de cada capítol, podeu consultar la pàgina web del CLC.

Sabem que la definició i amplitud de les competències professionals pot canviar amb el temps, les necessitats i la sensibilitat de l'opinió social, i per això aquest document d'ètica professional resta obert a la introducció de les esmenes i adaptacions necessàries al llarg de la vida col·lectiva.

Estem segurs que el Codi d'Ètica Professional del CLC és una eina que afavoreix la confiança mútua i significa una garantia de qualitat per a l'usuari de la logopèdia. Els principis continguts en aquest codi expressen les línies generals que han de regir la conducta professional i les normes que ha de tenir en compte tota persona que vulgui pertànyer al nostre col·lectiu professional.

Un dels primers passos del CLC

Conèixer la realitat de la logopèdia a Catalunya

Amb la creació del Col·legi de Logopedes de Catalunya, es planteja la necessitat d'emmarcar i regularitzar la situació de la professió, per garantir, tant a nivell professional com dels usuaris, un servei de qualitat. El coneixement per part del Col·legi de la realitat respecte a la logopèdia, és l'eina fonamental per possibilitar la regulació i ordenació de la professió. Penseu que en el moment de la creació del CLC, no existia ni a l'Administració cap recull de dades sobre els logopedes.

Per aquesta raó, les vocalies de Benestar Social, Ensenyament i Sanitat de la Junta de Govern del CLC, elaboren el projecte Mapa de la Logopèdia a Catalunya (MLC), en els seus respectius àmbits.

L'objectiu general va ser: conèixer la situació de la logopèdia a Catalunya, en els àmbits de Benestar Social, Ensenyament i Sanitat.

El mes de setembre de 2000, el CLC amb la col·laboració de l'Escola de Patologia del Llenguatge (EPL) de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona, convoca la primera beca de Recerca per portar a terme el **Mapa de la Logopèdia a Catalunya a l'àmbit sanitari**, que s'emmarca dins l'esmentat projecte global.

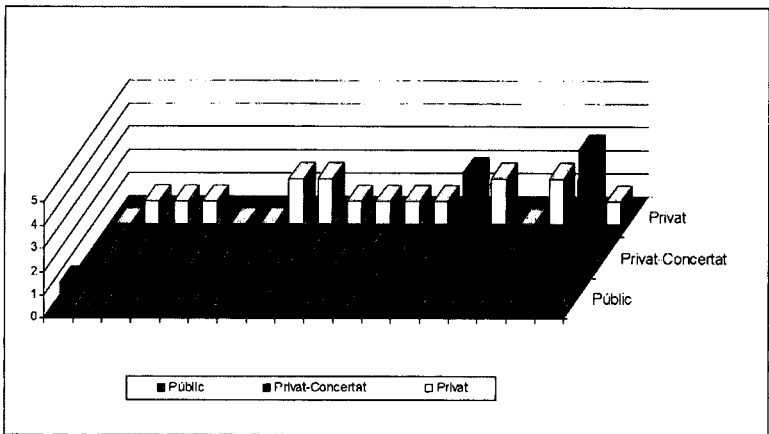
Al gener de 2001 es posa en marxa el projecte MLC a l'àmbit sanitari, d'un any de duració, mitjançant una tasca de recerca que té com a finalitat fer un recull dels recursos de logopèdia existents a Catalunya en l'àmbit sanitari.

En primer lloc es va contactar telefònicament amb 294 centres (hospitaris i no hospitalaris) dels quals 87 van confirmar l'existència d'atenció logopèdica. Posteriorment, es van concertar entrevistes amb aquests 87 centres amb la finalitat de passar un qüestionari per recollir diferents dades sobre: tipus de centre; any d'inici del servei de

logopèdia; nombre de logopedes, formaci6, tipus de contractaci6; procedència de l'usuari, franja d'edat de la poblaci6 atesa, patologies ateses, modalitat d'atenci6; metodologia de treball...

Es va demanar la col·laboraci6 de les vocalies de Girona, Lleida i Tarragona, que van organitzar la tasca de recollida d'informaci6 a les seves comarques. Per ulti6m, es va fer el buidat i l'anàlisi de les dades.

Us fem un breu resum d'algunes de les dades recollides:

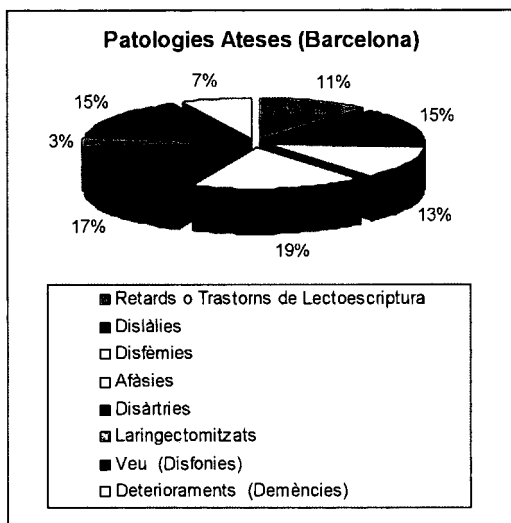

Com podeu observar, l'evoluci6 hist6rica dels serveis de logopèdia a l'àmbit públic sanitari s'inicia l'any 1965 i experimenta un creixement fins l'any 1985, en el qual davalla estrepitosament amb el tancament d'alguns d'aquests serveis, fins que a l'any 1999, gràcies a les gestions fetes des del CLC, es torna a revitalitzar la presència de la logopèdia a l'àmbit sanitari, amb la creaci6 de noves places, una realitat en què seguim treballant.

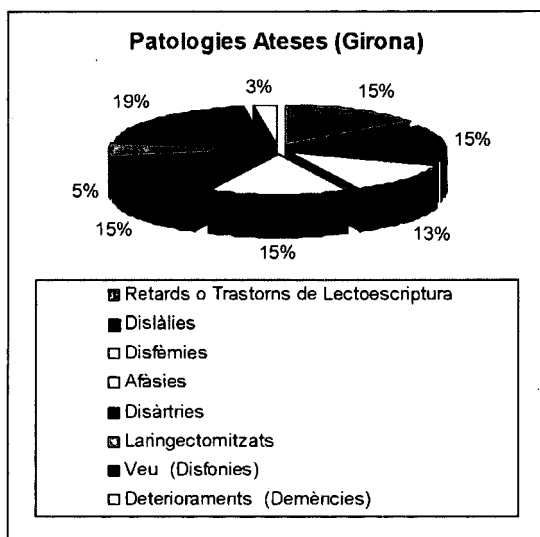
Dels 87 centres que s'han recollit en aquest estudi, 48 centres són de tarannà privat, 26 centres són concertats, i 13 són de caràcter públic.

Patologies ateses a Barcelona. En primer terme, a la província de Barcelona les patologies més ateses són les afàsies, en segon terme i amb un percentatge una mica més baix tenim les disàrtries. Aquests tipus de patologies són directament proporcionals a les conseqüències de les patologies patides més sovint per les persones incloses dins la franja d'edat de 41 a 64 anys. Presenten un percentatge similar les patologies

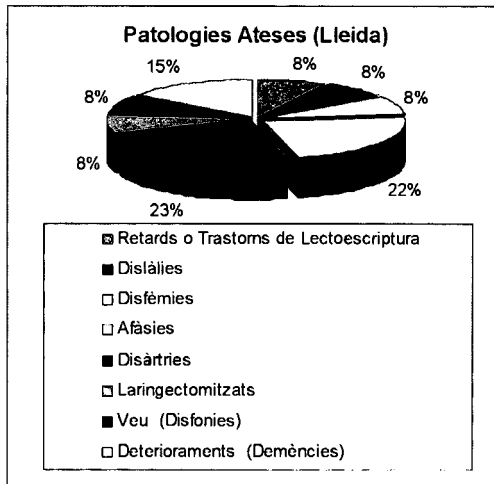
de la veu, les disfèmies, les dislàlies i els retards o trastorns de la lecto-escritura. Els que presenten el percentatge menor són els pacients laringectomitzats.

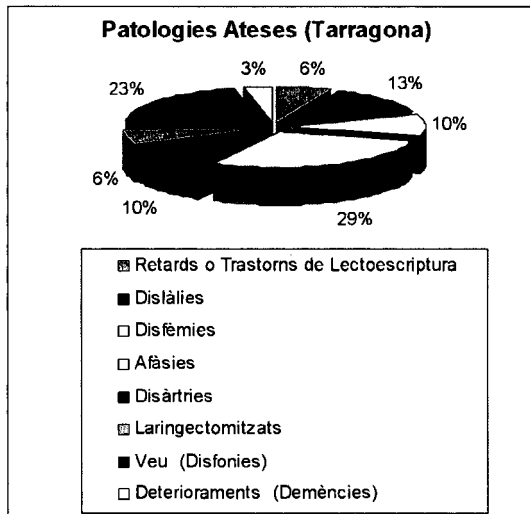
Patologies ateses a Girona. A la província de Girona ens trobem que les patologies més ateses estan relacionades amb les patides per la veu, en segon terme les més ateses són quatre, amb un mateix percentatge: afàsies, disàrtries, dislàlies i retards o trastorns de lectoescriptura. Les menys ateses tornen a ser les laringectomies.

Patologies ateses a Lleida. Les disàrtries són les patologies més ateses a la província de Lleida, seguides de les afàsies i posteriorment dels deterioraments (demències), patologies patides més sovint per les persones incloses dins la franja d'edat de 41 a 64 anys. En últim terme, els percentatges de patologies són molt similars (dislàlies, disfèmies, disfonies, retards o trastorns de lectoescriptura i laringectomitzats).

Patologies ateses a Tarragona: ens trobem un alt percentatge d'atenció a les afàsies, seguidament els problemes de veu que també presenten una atenció important. Les menys ateses són les relacionades amb els deterioraments (demències).

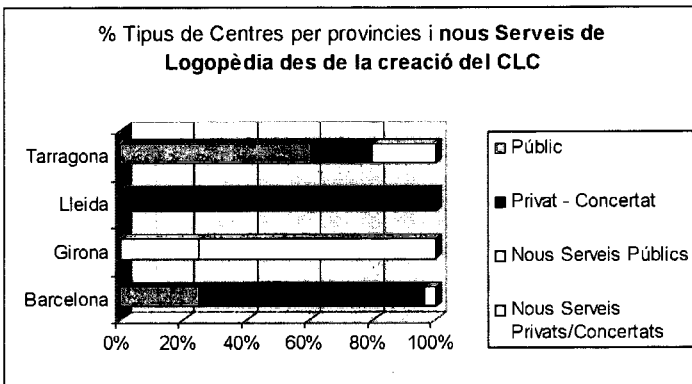

Per a la **valoració dels resultats** no hem de deixar de tenir en compte les característiques poblacionals de totes les províncies. Els percentatges de l'edat de la població atesa varia notablement segons la província. A Barcelona i Lleida la franja d'edat més atesa és la compresa entre 41 i 64 anys d'edat. A la província de Tarragona l'edat dels pacients més atesos passen a ser els inclosos entre els 22 i 40 anys. A la província de Girona les franges d'edat més ateses són, amb el mateix percentatge, les compreses entre els 5 i 14 anys i els 22 a 40 anys. Globalment, els menys atesos són els més petits, de 0 a 4 anys, segurament perquè és una franja d'edat atesa per Benestar Social. Per tant, en general les persones que més utilitzen el servei de logopèdia a l'àmbit sanitari són els adults i la gent gran.

La **procedència dels usuaris** és majoritàriament de tarannà ambulatori, seguit dels pacients ingressats. L'atenció domiciliària no es contempla en els centres entrevistats, exceptuant la província de Girona, on sí que es té en compte.

La **situació laboral dels logopedes** presenta a la província de Barcelona i Tarragona un alt percentatge de contractes laborals. A Lleida i Girona majoritàriament ens trobem amb treballadors autònoms.

Tipus de centres per províncies. La província de Barcelona és la que presenta el percentatge més alt de centres concertats, seguida de la de Lleida. A la província de Tarragona es pot observar que els centres públics són més nombrosos que els concertats. Els centres privats a Girona són els que tenen el percentatge més alt, seguit dels concertats. S'ha de recalcar la manca de centres d'ús públic a les províncies de Lleida i Girona; tot i que s'ha de dir que els centres menys nombrosos a tota Catalunya són els de caràcter públic.

Algunes conclusions a destacar:

De tots els centres que contempen l'atenció logopèdica a l'àmbit sanitari a Catalunya, els centres de tipus privat són els més nombrosos, seguits dels concertats, quedant en el darrer lloc els de caràcter públic.

L'atenció domiciliària no es contempla en els centres entrevistats, exceptuant la província de Girona.

És necessari recordar que, tenint en compte les característiques del projecte, en aquesta primera fase es va decidir recollir dades dels centres públics i dels centres concertats, incloent-hi només un petit nombre de centres privats. Per a la inclusió dels centres privats en aquesta primera fase, es van tenir en compte dues variables:

- a.centres hospitalaris privats
- b.centres privats més petits, en aquelles poblacions on no hi ha centres corresponents al grup a.

Per això sabem que els resultats que ens dóna aquest estudi en relació amb l'atenció logopèdica privada no reflecteixen de cap manera la realitat d'aquest sector. Recollir les dades a nivell privat és un tema pendent, el qual esperem que es pugui completar en una segona fase d'aquest projecte.

Recomanacions de l'estudi:

Tenir una visió real de les característiques dels serveis de logopèdia d'àmbit públic i concertat de Catalunya ens permet conèixer un aspecte fonamental, però incomplet, del binomi oferta-demanda. **Sabem quants logopedes exerceixen la seva activitat professional en aquests àmbits -dades que s'hauran d'actualitzar periòdicament-, però no sabem la quantitat d'usuaris que necessiten atenció logopèdica a Catalunya.**

Per conèixer aquest altre element del binomi, la demanda d'atenció logopèdica a la població catalana, pensem que **és indispensable poder comptar amb un estudi epidemiològic** que ens apropi a aquesta realitat i així ho hem demanat reiteradament al Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

Pel que fa al **nombre de centres on es fa atenció logopèdica** a l'àmbit sanitari:

PROVÍNCIA	Centres PÚBLICS	Centres CONCERTATS
BARCELONA	7	14
Barcelonès Nord i Maresme	3	-
Barcelona ciutat	3	8
Costa de ponent	1	2
Centre	-	4
TARRAGONA	6	1
Tarragona	3	1
Tortosa	3	-
GIRONA	-	5
LLEIDA	-	6
TOTALS	13	26

A partir de les gestions portades a terme pel *Col·legi de Logopedes de Catalunya* des de la seva creació, es va incrementant gradualment el **nombre de centres amb atenció logopèdica** d'ús públic i concertat:

a l'àmbit públic s'afegeix un centre a la província de Barcelona, a la regió del Barcelonès Nord i Maresme i dos centres a la província de Girona (el març de 2004 hi ha un total de 16 centres)

a l'àmbit concertat s'afegeix un centre a la regió del Barcelonès Nord i Maresme i dos centres a la regió de Tarragona (el març de 2004 hi ha 29 centres concertats).

Pel que fa al **nombre de places de logopeda** a l'àmbit públic, com es pot observar a continuació, a la data d'inici del Mapa de la Logopèdia a Catalunya (any 2001) és de 22. A partir de les gestions fetes pel Col·legi de Logopedes de Catalunya des de la seva creació, es van incrementant gradualment fins arribar a 25 al març de 2004.

PROVÍNCIA	PLACES DE LOGOPEDES (a març de 2001)	PLACES DE LOGOPEDES (a març de 2004)
BARCELONA	15	16
Barcelonès Nord i Maresme	6	7 (1 nova al CAP Mataró)
Barcelona ciutat	8	8
Costa de Ponent	1	1
Centre	-	-
TARRAGONA	7	7
Tarragona	3	3
Tortosa	4	4
GIRONA	-	2 (CAP Güell - Hosp. Trueta)
LLEIDA	-	-
TOTAL	22	25

A més a més, des de la creació del CLC també es van crear 6 noves places de logopedes a centres concertats:

- el 2001: Hospital St. Jaume d'Olot; Hospital de Figueres, Hospital de Palamós.
- el 2002: Pius Hospital de Valls; Fundació Terra Alta-Segle XXI- Batea, Tortosa.
- el 2003: Hospital St. Jaume de Calella

Actualment, les vocalies d'Educació i de Benestar i Família estan portant a terme el projecte del Mapa de Logopèdia a Catalunya als seus respectius àmbits.

La logopèdia d'avui al 2010 *Cap on volem anar?*

Actualment al CLC som uns 1.580 col·legiats de tota Catalunya, 180 de l'Estat, 11 del Principat d'Andorra i una quinzena repartits per diversos països de l'estranger.

La logopèdia, avui per avui, ja no és es la "germana pobre" de les professions sanitàries, però segueix sent-ne la "germana petita". Si més no, ara ens escolten i fins i tot de vegades ens fan cas. Al CLC estem molt satisfets i il·lusionats amb tota la feina feta. Però tenim molt clar tot el que queda per fer i només hem pogut aportar, en aquest escrit,

una petita part de tots els projectes que té endegats el CLC (si els haguéssim posats tots hauríem necessitat la revista sencera). Per la importància acadèmica que té hem preferit fer una reflexió sobre el futur dels estudis de logopèdia i de com veiem des del CLC la relació entre el món universitari i el món professional.

La proposta presentada al Ministeri pels estudis universitaris de Logopèdia desencadena tota una sèrie de canvis formatius per a l'estudiant i per al professorat, els quals incidiran qualitativament en la inserció del futur logopeda en l'àmbit professional.

És una evidència que **formació i professió són un encadenat i que reverteixen en la societat de manera unificada**. Per una part, les universitats són essencials en el desenvolupament de la societat europea, ja que transmeten els coneixements vitals per al desenvolupament social, econòmic i cultural. Paral·lelament, els Col·legis Professionals són corporacions de Dret Públic, de caràcter professional, amb personalitat jurídica pròpia i amb plena capacitat per al compliment del seus fins. Així doncs, d'entre moltes de les seves funcions, ens en trobem dues de molt importants i que es correlacionen amb el món universitari: el fet que vetllen per l'ètica i l'exercici professional, i, en segon lloc, que ordenen l'exercici de la professió.

Els estudis actuals de Logopèdia presenten alguns punts febles, tal com la necessitat d'establir unitats d'intervenció en els propis centres docents i ampliar la qualitat dels convenis amb centres externs; augmentar les línies d'investigació que reforcen el treball professional del logopeda; aspectes diversos dels plans d'estudis de les diferents universitats. Si comparem les hores de Pràcticum amb altres països d'Europa ens adonarem que veritablement són poques, ja que en els estudis actuals de la Diplomatura de Logopèdia es fan aproximadament uns 30 crèdits, vers els 200 crèdits que, per exemple, fan a Alemanya.

La proposta de futur per als estudis de Logopèdia van encaminats bàsicament a millorar tota una sèrie d'aspectes formatius necessaris per al logopeda i a establir una unitat de criteris en el currículum, de manera que permeti als estudiants la liberalització acadèmica en la resta de països Europeus.

Concretament el llibre blanc proposa que els estudis de Logopèdia siguin de grau: 4 anys (240 crèdits ECTS), que possibilitarà l'entrada al món laboral, més 1 any de postgrau (60 crèdits ECTS), que permetrà una major especialització i l'accés al doctorat.

Aquest plantejament permetria a l'estudiant de Logopèdia moltes més hores de pràctica, en tots els possibles camps d'actuació. També donaria la possibilitat que els logopedes poguessin entrar en el món universitari com a docents dels futurs logopedes, aspecte que ara per ara no es té en compte. Amb aquesta nova titulació es delimita millor el perfil professional que proposem els col·legis professionals.

Per altra banda, tot i que el logopeda és un professional sanitari, té un ventall d'actuació ampli: sanitari, escolar i social. El camp escolar pot veure's afavorit amb aquest nou plantejament d'estudis, ja que s'ampliarà la troncalitat i per tant l'estudiant de logopèdia tindrà uns coneixements més amplis sobre l'organització i orientació escolar i coneixerà aspectes pedagògics importants que calen saber si volem que el logopeda entri a l'escola com a especialista de les dificultats de la comunicació.

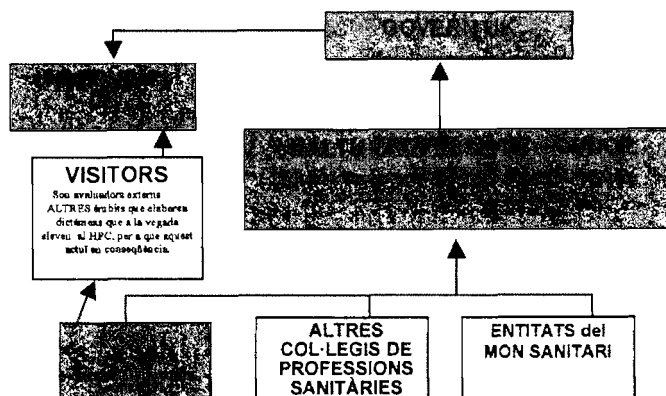
Quant a l'àmbit sanitari i social, des del Col·legi Professional seguirem lluitant per tal d'aconseguir un major nombre de places de logopèdia, a fi que la societat obtingui l'atenció adequada en la prevenció, diagnòstic i rehabilitació de les alteracions del llenguatge i la comunicació.

La relació entre universitats i col·legis professionals ha de ser una realitat evident, des de fronts paral·lels, **formació i professió**, igual que existeix en altres països on la logopèdia té un paper important en la societat. No és en va que en el llibre blanc se citen els dos països europeus que més pes tenen en el camp de la logopèdia: França i Anglaterra.

A França, les associacions professionals no tenen poder sobre el contingut dels estudis universitaris, però es reuneixen grups de treball amb les universitats per tractar temes referents a la logopèdia i al futur logopeda.

Quant a Anglaterra, *The Royal College of Speech and Language Therapists* (RCSLT) és un dels membres del *The Health Professionals Council*, que és una nova figura governamental que ha estat creada per reunir els professionals de la salut, a les universitats encarregades de la seva formació i altres institucions afins, amb l'objectiu de coordinar les necessitats professionals amb els currículums formatius. Una bona idea a copiar. Igual que moltes altres idees que anirem descobrint al llarg del nostre camí cap a la nostra "majoria d'edat" com a professió al nostre país. Endavant, que, com deia el poeta: "El camino se hace al andar".

SISTEMA ORGANIZATIU REGNE UNIT

LA LOGOPÈDIA JA HA INICIAT EL SEU CAMÍ AMB ENTITAT PRÒPIA, COM A PROFESSION SANITÀRIA LEGALMENT ESTABLERTA, SOCIALMENT RECONEGUDA I ADMINISTRATIVAMENT ORGANITZADA.

Referències bibliogràfiques

- Col·legi de Logopedes de Catalunya (1999), *Estatuts*. Barcelona: Col·legi de Logopedes de Catalunya
- Col·legi de Logopedes de Catalunya (2001), Breve historia de la Logopedia Revista *Integración*. (18), 8-10
- Col·legi de Logopedes de Catalunya (2001), Definición y clasificación de logopedia *Integración*. (19), 10-11
- Col·legi de Logopedes de Catalunya (2001), *Mapa de la Logopèdia a Catalunya a l'àmbit sanitari*. Document inèdit
- Col·legi de Logopedes de Catalunya (2003), *Codi d'Ètica Professional*. Barcelona: Col·legi de Logopedes de Catalunya
- Col·legi de Logopedes de Catalunya (2003), *Perfil Professional del Logopeda*. Barcelona: Col·legi de Logopedes de Catalunya
- El CLC: una jove realitat (2000), *Butlletí del Col·legi Oficial de Metges de Girona* (41)
- Grandi, D. (2003), El código de ética profesional del CLC *Integración*. (28), 14-15
- Grandi, D. (2005), Les prestacions logopèdiques a la Sanitat pública i el principi de Justícia. *Logopèdia: Revista del Col·legi de Logopedes de Catalunya* (8), 24-29

ABSTRACT

Una profesión alcanza el reconocimiento social cuando se dota de un colegio profesional que la representa y vela por su buen servicio a la comunidad. El Colegio de Logopedas de Cataluña es el primero que inicia sus actividades en el Estado español. En este escrito se realiza un recorrido por la historia de la logopedia en Cataluña y por sus retos de futuro. Se incide en las definiciones de competencias profesionales, en la necesidad de disponer de un código ético y en la situación de la atención al usuario en diferentes ámbitos.

A profession attains social recognition when it has a professional association that represents it and watches over its good service to the community. The Catalan Speech Therapist Association is the first one in Spain to start activities. This article presents a short history of speech therapy in Catalonia, and challenges for the future of this profession. It points at the definitions of professional competences, the need for a code of ethics, and the situation of user's care services in different fields.

Une profession gagne de la reconnaissance sociale lorsqu'elle se dote d'un ordre professionnel qui la représente et veille sur ses bons et loyaux services envers la communauté. L'Ordre de la logopédie de Catalogne est le premier à avoir lancé ses activités sur le territoire espagnol. Ce document retrace l'histoire de la logopédie en Catalogne et présente ses défis pour l'avenir. Il donne des définitions des compétences professionnelles, souligne le besoin d'un code d'éthique et la situation relative à l'accueil de l'utilisateur dans différents domaines.

